

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1670

Vragen van de leden **Snels** en **Diks** (GroenLinks) aan de Ministers van Financiën en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *recente berichtgeving omtrent het Marginal da Corimba-project in Angola* (ingezonden 24 januari 2020).

Mededeling van Minister **Hoekstra** (Minister van Financiën), mede namens de Ministers voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en van Justitie en Veiligheid en de Staatssecretaris van Financiën (Fiscaliteit en Belastingdienst) (ontvangen 10 februari 2020).

Vraag 1

Bent u bekend met de berichten «Veel vraagtekens bij Angolees project van Van Oord»¹ en «De Prijs van een Miljoenenproject»²?

Vraag 2

Bent u van mening dat het gegeven dat commerciële prijsstelling geen onderdeel is van de due diligence van exportkredietverzekeraar Atradius het risico met zich meebrengt dat corrupte geldstromen van directe zakenpartners van klanten van Atradius uit het zicht blijven van Atradius?

Vraag 3

Kunt u van Atradius eisen onderzoek te doen naar commerciële prijsstelling als onderdeel van het due diligence beleid op het moment dat zij voor rekening en naam van de Nederlandse Staat exportkredieten verzekert?

Vraag 4

Welke transparantie wilt u voortaan afdwingen in de integriteit van commerciële prijsstellingen als Atradius voor rekening en naam van de Nederlandse Staat handelt?

¹ <https://fd.nl/achtergrond/1330732/rode-vlaggen-in-angola-maar-van-oord-ziet-ze-niet>

² https://verhalen.trouw.nl/luandaleaks/?redirectUri=%2fluandaleaks%2f%3f&pwv=1&pws=functional%7Canalytics%7Ccontent_recommendation%7Ctargeted_advertising%7Csocial_media&days=3650&referrer=

Vraag 5

Bent u van mening dat Atradius, naast ING en Van Oord, een verantwoordelijkheid heeft in het compenseren van de slachtoffers van het Marginal da Corimba-project? Waarom wel of waarom niet? Op welke manier wilt u uw invloed op dit punt aanwenden?

Vraag 6

Heeft de Nederlandse Staat weet gehad van en goedkeuring moeten geven voor het eenmalig ophogen van de financieringsdrempel door Atradius in Angola van 190 miljoen euro tot 750 miljoen euro? Zo nee, waarom heeft de Nederlandse Staat geen zicht gehad op de verhoging van de drempelwaarde op het moment dat Atradius voor naam en rekening van de Nederlandse Staat handelt? Zo ja, waarom heeft de Nederlandse Staat geen aanleiding gezien het Marginal da Corimba-project nader te onderzoeken?

Vraag 7

Ziet u aanleiding om voortaan grondiger due diligence onderzoek te doen naar projecten op het moment dat Atradius de drempelwaarde voor financieringen verhoogt en voor rekening en naam van de Nederlandse Staat handelt? Waarom wel of waarom niet?

Vraag 8

Heeft de Nederlandse Staat, vanuit het gegeven dat Atradius voor naam en rekening van de Staat betrokken was bij het Marginal da Corimba-project, op enig moment weet gehad van de betaling van de Angolese overheid aan Banco BIC, waar Van Oord een centrale rol in gespeeld heeft?

Vraag 9

Bent u bekend met het bericht «Minister wil opheldering van Van Oord over ontruimde woonwijk in Angola»³?

Vraag 10

Bent u bekend met het bericht «Demolições ilegais em Luanda fizeram dez mortos diz SOS Habitat»⁴ van 24 juli 2013?

Vraag 11

Hoe kan het dat uit het due diligence beleid van ING, Van Oord en Atradius niets naar voren is gekomen over gedwongen verhuizingen in het kader van het Marginal da Corimba-project, terwijl dit, zoals uit de in vraag 10 genoemde berichtgeving blijkt, in Angola zelf algemeen bekend was?

Vraag 12

Hoe kan het dat de Nederlandse Staat niets wist over de in Angola uitgebreid in het nieuws besproken misstanden, terwijl Atradius voor naam en rekening van de Nederlandse Staat voor honderden miljoenen aan financiering verzekerde die direct in verband stond met deze misstanden?

Vraag 13

Hoe kan het dat de Nederlandse ambassadeur en het ambassadepersoneel aangegeven hebben niets geweten te hebben van de gedwongen verhuizing van mensen in het kader van het Marginal da Corimba-project, terwijl dit, zoals uit de in vraag 10 genoemde berichtgeving blijkt, algemeen bekend was in Angola?

Vraag 14

Is het gebruikelijk dat de Nederlandse ambassade niet betrokken wordt bij due diligence onderzoek op het moment dat Atradius voor rekening en naam van de Nederlandse Staat handelt?

³ <https://www.trouw.nl/economie/minister-wil-opheldering-van-van-oord-over-ontruimde-woonwijk-in-angola~b154972a/>

⁴ <https://www.dw.com/pt-002/demoli%C3%A7%C3%B5es-ilegais-em-luanda-fizeram-dez-mortos-diz-sos-habitat/a-16974427>

Vraag 15

Welke rol zouden ambassades kunnen spelen in due diligence beleid op het moment dat Atradius voor naam en rekening van de Nederlandse Staat handelt? Welke rol wenst u dat ambassades hierin spelen?

Vraag 16

Ziet u in algemene zin naar aanleiding van de Marginal da Corimba-casus redenen stappen te zetten om het due diligence beleid van exportkredietverzekeringen voor naam en rekening van de Nederlandse staat aan te scherpen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe ziet deze aanscherping eruit?

Vraag 17

Bent u bekend met de berichten «Nederlandse bv's van schatrijke Isabel dos Santos onder de radar»⁵ en «Dubieuze klanten vertrekken bij trustkantoren door strenger toezicht»⁶?

Vraag 18

Hoe kan het dat DNB al in 2012 onderzoek deed naar Melbourne Investments BV en deze brievenbusfirma van Isabel dos Santos nog steeds in Nederland actief is? Waarom is Melbourne Investments BV nog niet geweerd uit Nederland?

Vraag 19

Ziet u in lijn met de in vraag 17 genoemde berichtgeving dat naast een toename aan signalen over illegale trustkantoren er mogelijk andere waterbedefferen optreden als gevolg van de aanscherping van het toezicht op trustkantoren? Hoe zien deze waterbedefferen er volgens u uit?

Vraag 20

Ziet u een thematische samenhang tussen de manier waarop invulling gegeven zal worden aan de aangenomen motie-Snels/Groothuizen (Kamerstuk 31 477, nr. 46) en het onderzoek dat u heeft aangekondigd naar signalen over een mogelijke toename van illegale trustkantoren?

Vraag 21

Bent u bereid invulling te geven aan de motie-Snels/Groothuizen door separaat onderzoek te doen naar de gevolgen van de aanscherping van trustwetgeving, waarbij zowel signalen over toename aan illegale trustkantoren aan bod komt als de samenhang tussen het Nederlandse fiscale vestigingsklimaat, het faciliteren van witwassen en terrorismefinanciering, en manieren waarop brievenbusfirma's de aangescherpte trustwetgeving ontwijken? Zo ja, hoe wordt dit onderzoek procesmatig aangepakt? Zo nee, waarom niet?

Vraag 22

Welke mogelijkheden heeft u om, anders dan in vraag 20 en 21 gesuggereerd is, actie te ondernemen naar aanleiding van de in vraag 17 genoemde berichtgeving over waterbedefferen als gevolg van aanscherping van wetgeving in de trustsector? Welke van deze mogelijkheden wilt u benutten? Hoe bent u van plan hier invulling aan te geven?

Vraag 23

Bent u in staat de Kamer voor het zomerreces 2020 te informeren over voortschrijdende inzichten en concrete acties ten aanzien van het voorkomen van waterbedefferen als gevolg van aanscherping van de wetgeving in de trustsector?

⁵ <https://fd.nl/ondernemen/1330740/nederlandse-bv-s-van-schatrijke-isabel-dos-santos-verdwijnen-onder-de-radar>

⁶ <https://fd.nl/ondernemen/1331247/dubieuze-klanten-vertrekken-bij-trustkantoren-door-strenger-toezicht>

Vraag 24

Hoe verklaart u de lage positie van Nederland op de Exporting Corruption Index 2018?⁷ Wat is uw appreciatie van het gegeven dat Transparency International op basis van uitgebreid onderzoek aangeeft dat Nederland slechts zeer beperkt handhaaft bij buitenlandse omkoping?⁸

Vraag 25

Welke stappen wilt u zetten om de positie van Nederland op de Exporting Corruption Index te verbeteren?

Mededeling

Naar aanleiding van de schriftelijke vragen van de leden Sneller & Groothuizen (D66), Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 1671, die werden ingezonden op 23 januari 2020 en; de schriftelijke vragen van de leden Snels en Diks (GroenLinks) met kenmerk 2020Z01162 die werden ingezonden op 24 januari 2020 wil ik u, mede namens de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, de Minister van Justitie en Veiligheid, en de Staatssecretaris van Financiën voor Fiscaliteit en Belastingdienst mededelen dat het helaas niet mogelijk is deze vragen binnen de gestelde termijn te beantwoorden.

De reden hiervoor is dat het verzamelen van informatie ten behoeve van de beantwoording meer tijd vergt. De benodigde gesprekken met betrokken partijen zijn nog gaande.

Zodra de benodigde informatie beschikbaar is, wordt de beantwoording u onverwijld aangeboden.

---

⁷ https://www.transparency.nl/wp-content/uploads/2018/09/TI_Exporting-Corruption-Report_2018_Final-digital.pdf, pagina 10

⁸ <https://www.transparency.nl/nieuws/2018/09/exporting-corruption-2018-weinig-handhaving-nederland/>